

NOVICE

Uredništvo in upravništvo je v
„Zadružni tiskarni“, Dunajska
cesta št. 7.

Telefona št. 180.

Uredništvo je strankam na razpo-
lago od 6—7. ure zvečer.

Izhajajo vsako jutro.

Veljajo do konca leta 1918 20 K.

Za četrt leta K 10.—

Mesečno K 3.50.

Posamezna številka 20 v.

Oglasi po dogovoru.

Št. 61.

V Ljubljani, četrtek dne 12. septembra 1918.

Leto I.

Avstrijsko vojno poročilo.

Italijansko bojišče.

Dunaj, 11. septembra. (K. u.) Uradno.

Na asijski visoki planoti sta se izjalovila dva sovražna poizvedovalna poskusa.

V ozemlju Asolone, kjer se je posrečilo Italijanu po uporabi močne artiljerije, vdreti v naše črte, je zopet upostavljal situacijo protisunek pešpolka št. 99.

Na fronti ob Piavi ojačeni boji.

Šef. gen. štaba.

Italijani v Rusiji.

Lugano, 11. septembra. „Corriere della Sera“ poroča, da se sestoji v Rusiji izkrcani kontingent iz vojakov, ki so bili cela tri leta v najmrzljivejših odsekih fronte. Opremljeni so s sanjkami, smučmi, kožuhmi in z vsemi pripomočki polarnih potovalcev.

Izgube italijanskega ladjevja.

Berolin, 10. septembra. Kako hude so izgube italijanske mornarice, povzročene s podmorskimi čolni, kaže govor komisarja za italijansko ladjedelništvo, ki izjavi, da so zgradile italijanske ladjedelnice od početka vojne do danes 371.000 ton, ki so že v prometu. Te nove gradnje znašajo baje 31% vse italijanske tonaže.

Italija pred katastrofo?

Milan, 10. septembra. „Corriere della Sera“ je vlada izjavila, da more gospodarsko katastrofo v Italiji, ki bi morala priti to zimo, preprečiti le hitra dobava premoga.

Nemško vojno poročilo.

Silni boji ob Hindenburgovi črti.

Berolin, 11. septembra. (K. u.) Uradno.

Pri zavrnitvi angleških delnih napadov južno Yperna in severno kanala La Bassee smo dobili ujetnikov.

Južno ceste Peronne—Cambrai so dovedli obnovljeni napadi Angležev zopet do silnih bojev južno Gouzeaucourta in okrog Epehy. Na posameznih mestih je dosegel sovražnik naše prednje črte.

V protisunku smo ga zavrnili. 300 ujetnikov je ostalo v naših rokah.

Delni napadi Francozov, ki so presenečeno in po topniški pripravi sledili ob obeh straneh ceste Ham—St. Quentin, so bili zavrnjeni.

Krajevni boji severno Ailette.

Med Ailetto in Aisno se je stopnjeval topniški ogenj popoldne zopet do velike silovitosti. Zvečer je navalil z močnimi napadi. Izjalovili so se pred našimi črtami.

Večerno poročilo.

Berolin, 11. septembra. (K. u.) Uradno.

Na bojnih frontah miren dan.

von Ludendorff.

Podvodna vojska.

Berolin, 11. septembra. (Uradno.) Naši podmorski čolni so potopili 13.000 ton.

Šef admir. štaba.

Fochova ofenziva.

Zeneva, 11. septembra. Vojaški strokovnjaki pariških listov so mnenja, da je drugi del Fochove ofenzive končan. Sedaj se vrše samo še spopadi, narod pa pričakuje še to leto tretjega dela ofenzive. Znamenja kažejo, da se ta začne ob alzaški meji, kjer se zbirajo Amerikanci.

Rotterdam, 11. septembra. Socijalno demokratska de'ovna stranka je naslovila na Lloyda Georgeja pisanje, s katerim kritizira v Derby na kongresu storjeni sklep, kakor bi bila predpogoj začetka mirovnih pogajanj opustitev Francije in Belgije.

Tanki.

Bern, 10. septembra. „Journal“ piše, da je dvomiti o nadaljnjih uspehih tankov. Zadnje mesece je taktika obrambe pred tanki zelo napredovala. S posebno municijo se da razbiti tudi tankov oklep. Tankom polagajo mine in jim delajo okope. Hindenburgova obrambna črta je — česar ne smemo pozabiti — mreža sijajno urejenih naprav za obrambo, ki se stopnjujejo. Granate ne zaležejo; utrdbe je samo jeklo in železo. Tanki bi našli zelo resne ovire.

„Morningpost“ javlja, da alijanci že tri dni niso znatno napredovali. Njih napredovanje za deva ob hude ovire; treba večjih priprav za njih odstranitev.

Mir slutijo.

Bern, 10. septembra. Slučaj, da se po nevtiralnem in nemškem tisku razpravlja o miru istočasno, ko javlja vodstvo nemške armade, da je umikanje nemških čet prestalo, ima neki, četudi nenameravan pomen. Brez dvoma je sedaj več povoda za optimistično pojmovanje položaja

kakor po polomu Rusije. Vendar pa je brezdvomno, da vodstvo nemške armade brez ozira na te razprave dela nove ukrepe. Upravičen je zaključek, da zavise dogodki na bojiščih bolj nego kdaj od dogodkov pri sestanku diplomatov.

„Krščanska Evropa“.

London, 11. septembra. „Figaro“ ugotavlja radi vesti o nameravane kongresu v Upsali, da postaja za krščansko Evropo možno mednarodno gibanje. Tudi angleški protestanti so dobrih misli. Lord Palmor je že v Londonu ustanovil odbor, ki potrjuje vprašanje, da li so dana tla za sporazum s sovražnimi sovražniki.

Nesoglasja v antanti.

Ko se je začela svetovna vojna, se je zdelo, da držav sporazuma ne more razdreti in razdvojniti nobena sila, tako zelo je bila tesna združitev v finančnem, v vojaškem in v političnem oziru. Rusija je bila popolnoma odvisna od Francozov zaradi denarja, Francozje od Angležev zaradi pomožnih armad, Angleži zopet od Rusije zaradi vzhodne fronte. O malih državah kakor o Srbiji sploh ni vredno govoriti, ker pri teh o kaki samostojnosti sploh ni moglo biti govora. Tudi Italija, ki je spočetka hotela imeti vedno kakšen posebek, je počasi prišla v popolno odvisnost od zapadnih držav, oziroma od Amerike. Res je sicer, da so se tu in tam kazale večje ali manjše razpoke v navidezno trdnem zidovju antantne zgradbe, ki so postale vidne zlasti takrat, ko se je šlo za upostavitve enotne fronte in enotnega vodstva, toda medsebojna odvisnost in skupno sovražstvo do vsega, kar je nemško, je prepirljive elemente vedno zopet združilo.

Kolikor dalje pa vojska traja, toliko bolj se širijo razpoke: Danes ima neoporečno vodstvo v zboru antantnih držav Amerika. Iz Amerike je prišel v Evropo prvi odločilni glas o samoodločbi. Ta glas stoji v diametralnem nasprotju z imperialističnimi težnjami Francozov in Angležev. Seveda tudi Amerika ni ostala vedno na stališču samoodločbe in danes so vodilni listi ameriški bolj nacejeni imperialističnega duha kakor vsememski ali vsefrancoski in vseangleški. Najbolj občutno je vplivala samoodločba narodov na razmerje med Jugoslavani in Italijo. Italijani so čisti imperijalisti, in morajo biti, ker drugače bi bilo zanje nesmiselno bojevati se za nekaj, česar nikdar ne bi dobili, če obvelja princip samoodločbe. Srbi so pa oboje, oni so imperijalisti, v kolikor stremijo po teritorialnih pridobitvah na stroške drugih držav, predvsem monarhije, so pa tudi za samoodločbo, ker vedo, da je v deželah, po katerih stegajo svoje roke, ali srbstvo v večini, kakor v Bosni, ali pa sovražstvo do Lahov toliko, da bodo ljudje, volili izmed dveh nesreč rajši manjšo in se odločili v danem slučaju zanje. — Tudi s francoskimi vojnimi cilji se samoodločba ne sklada popolnoma. V Loreni in v Alzaciji ni prebivalstvo čisto francosko, kljub temu pa hočejo Francozje obe deželi zase, to pa iz gospodarskih razlogov. Ti dve provinci sta namreč glavni sedež nemške industrijalne moči, kjer so ogromni skladi premoga in železne rude in te hoče dobiti francoski kapital pod pretvezo narodnostnega principa nazaj.

Mnogo večjega pomena kakor narodnostni princip in samoodločba so pa za antante države nasprotja na gospodarskem polju, ki so nastale šele med vojsko, zlasti po vstopu Amerike v vojsko. Amerika gradi danes nebroj ladij, katere potrebuje za prevoz moštva in vojnega materiala v Evropo. Ameriška ladjedelna industrija je angleško danes najmanj dosegla, če ne nadkrčila. To je za Angleže občutna točka. Največji del angleškega bogastva je imel svoj izvor v prevažanju blaga. Angleži so zaslužili kot tovarniki celega sveta ogromne svote, katere bodo morali po vojni deliti z Amerikanci. Res je sicer, da tudi angleška ladjedelna industrija ne drži križem rok in jih tudi po vojni ne bo, ampak konkurenca z Ameriko bo vendarle zelo občutna. To Angleži dobro vedo in glasovi, ki opozarjajo na ameriško nevarnost so vedno pogostejši.

Ravno tako je na vzhodu. Kitajska dežela in Sibirija krijeta v sebi ogromna prirodna bogastva in kapitalisti celega sveta so že pred vojsko hudo tekmovali med seboj, komu bo izkoriščanje teh zakladov padlo v roke. Angleži in Amerikanci, Nemci in Japonci so se trgali za bogati plen. Rusija je danes onemogla država, ki vsaj za bližnji bodočnost ne pride v poštev kot imperialistična država, zato je pa na njeno mesto stopila vsled vojnih dobav gospodarsko silno okrepjena Japonska. Na „rmeno nevarnost“ so opozarjali bistri državniki že pred leti, in danes je tu, večja nega kedaj poprej. Japonska je danes sicer prijateljica in zaveznica Amerike in Angležev, a kako dolgo še? Čujejo se vesti o tajnih pogodbah med Amerikanci in Angleži proti Japoncem, a kaj naj pomenijo, take tajne pogodbe med strankama, ki druga druga zopet iz drugih vzrokov ne zaupa?

Nezaupanje in tajne pogodbe so pa vedno bile pričetek odkritega boja in novih zapletov. Na kitajsko in sibirsko bogastvo se ne bo dala uporabiti ne samoodločba, ne narodnostni princip, ampak razvil se bo konkurenčni boj kakršnega svet mogoče še ni videl.

Takih in podobnih nesoglasij bi našli lahko še precej, če bi raziskovali razmerja vseh antantnih držav med seboj, n. pr. med Lahi in Grki zaradi Male Azije itd.

Ta nasprotja so pa manj pomembna, zato jih preidemo.

Vprašanje nastane sedaj: Ali se bodo dala ta nasprotja med antantnimi državami kako izkoristiti za osrednje oblasti? Če bi prišlo do razdora v antanti, bi bil položaj naenkrat ves drugačen in mir bi bil takorekoč pred vrati.

Odgovor na to vprašanje je težak in lahek, kakor se vzame. Naše mnenje ni merodajno, ampak svoje mnenje lahko povemo, da bo veliki kapital, ki v tej vojski nima zadnje besede, hotel najprej streti nemško gospodarsko konkurenco in se potem odločil za nadaljne korake med seboj. Če bo to šlo, ali ne, o tem bo pa odločila bojna sreča.

Ruske zmede.

Lenin in Kornilov mrtva?

Chiasso, 10. septembra. Kakor javlja „Agenzia Stefani“, se je izjavil načelnik laške misije Romei, ki je došel te dni na Švedsko, da sta Lenin in Kornilov mrtva.

Stockholm, 11. septembra. Preiskava je dognala, da je Dora Kaplan izvršila tudi prvi atentat na Lenina.

Sovjeti se drže.

London, 11. septembra. „Daily News“ javljajo iz Stockholma, da pravijo iz Rusije došli Amerikanci, da so sovjeti brez dvoma edina organizacija, ki ima še res kaj moči. Ni upati, da bi njihova moč padla.

Lugano, 10. septembra. „Corriere della Sera“ javlja, da je polkovnik Šapljin v Arhangelsku pregnal angleško vlado. Šapljin je sicer nasprotnik boljševikov; nasprotnik Angležev je pa postal iz maščevalnosti, ker Angleži po osvojitvi Arhangelska niso njega postavili na čelo vlade.

Moskva, 11. septembra. Osrednji odbor jaroslavskih sovjetov je sklenil postreliti vse javne nasprotnike boljševikov. Mnogo odličnih državljanov je obsojeno na prisilno delo.

Antantni državljani.

Curih, 11. septembra. „Secolo“ poroča iz Londona: Angleška vlada je naslovila na Rusijo drugo noto, s katero zahteva, naj do 15. septembra izpuste vse britanske državljane.

Pariz, 11. septembra. „Journal“ v Petrogradu govori o nadaljnjih podrobnostih grozovlade. Policijska oblast v Petrogradu je izjavila, vsi alijanci državljani so naši jetniki in ravnali bomo z njimi, kakor ravnajo Angleži in Francozi z našimi rojaki.

Stockholm, 11. septembra. Po „Našem Slovu“ so ustavili blizu Petrograda 800 angleških in srbskih oficirjev, ki so se hoteli iz notrajnosti Rusije prebiti na sever. (To je pač najbrže 4 tedne stara pogreta novica. Op. ured.)

Anglija in vlada v Omsku.

London, 11. septembra. Ruski poslanik Nabokov je prejel telegram zunajnega ministra v Omsku, ki pravi, da so telegrafske zveze v Sibiriji zopet popravljene in prosi, da se mu pojasni naziranje angleške vlade in ravnanje javnosti napram Rusiji. Nadalje je Nabokov prošel, da povzroči, da stopi angleška vlada v oficijelne stike z vlado v Omsku.

Bazel, 10. septembra. Švicarski listi javljajo po poročilu japonskega vrhovnega poveljnika, da so bile francoske in angleške čete iz Mandžurije odpoklicane.

Proglas ljudskih komisarjev proti antanti.

Krvava obtožba Angležev in Francozov.

Vlada sovjetov je objavila civiliziranemu svetu proglas, s kojega posnemamo:

„Nečuvenci zverinski zločini se vrše v deželi. Ni dovolj, da so agenti francoskega in angleškega kapitalizma najeli češkoslovaške bande in jih poslali, da plenijo po naših državah, rušijo naša mesta, ubijajo brate naše; ne zadostuje, da so z ognjem artiljerije razdejali Arhangelsk in Onego; sedaj so anglofrancoski kapitalisti organizirali z najetimi morilci vrsto atentatov na zastopnike delavske vlade. Naša mesta mrgole anglofrancoskih vohunov. Vreče anglofrancoskega zlata so na razpolago za podkupovanje raznih nepridipravov.

Dejanski morilci Volodarskega in Urickega in povzročitelji atentata na Lenina in Zinovjeva so Angleži in Francozi. Oficijelni angleški zastopniki so pripravili razstrelitev železniških mostov pri Ivenkih in pri Čerepovcu, da nam odrežejo dovoz žita od Pena in Vjatke. Pripravili so razstrelitev naših tvornic in delavnic in so napravili, da so vlaki skakali s tira. Izvršili so atentate in storili vse mogoče, da podprejo Čehoslovake, politisneje delavstvo nazaj v staro suženjstvo in nas prisilijo, da začnemo vojno proti njihovim tekmečem — Nemcem. Angleški morilci vidijo v duhu Rusijo kot svojo kolonijo. Roparji evropskega imperijalizma, ti nič vredni davitelji svo-

bode so vsega zmorni. Umorili so sodruga Urickega, ker je bil dobil v svoje roke niti angleške zarote v Petrogradu...

Ne moremo več molčati in vsega tega trpeti, če se izpreminja poslaništvo v brlog zarotnikov, če pletejo oficijelne osebnosti, ki žive na našem ozemlju, mrežo krvavega kovarstva in zverinskega morenjenja proti naši deželi. Vemo, da podkupljivi tisk v Angliji in Franciji ne pove resnice o dogodkih v Angliji in Franciji, a ves civilizirani svet izve, s kakimi zločini so se omadeževali apenti angleško-francoskega kapitalizma.

Okupnina Nemčiji.

„Večernija Izvestija“ pišejo na uvodnem mestu o dodatku k dogovorom o brestovskem miru:

Diplomacija sovjetov je izvojevala nenavadno zmago. Zavojevali smo zopet ozemlje, ki je štirikrat večje nego Alzacija-Lorena. Skrajno ugodni so pogoji za ureditev naših denarnih obveznosti. Dogovor priznava nacionalizacijo nemških podjetij v Rusiji, preklicuje naša izposojila in nas oprošča plačevanja kakršnihkoli izgov, ki so jih pretrpeli nemški državljani tekom vojne in revolucije. Za vse to plačamo pet milijard, kar je mala vsota napram letnemu proračunu 15.000 milijonov. Te milijarde pa niso kontribucija, ampak je odkupnina nemških podjetij in naših posojil za ugodno ceno. Dogovor odpira pot prometu z blagom med obema državama. Mi dobimo proste roke v boju z Angleži in Čehoslovaki in Japonsko. (O ruskem veselju in njega vzrokih so pač razni pojmi. Op. ured.)

Rusija že plačuje odškodnino.

Berolin, 11. septembra. Danes so odposlali prvo četrtinjo milijarde iz Moskve, ki je zapadla 10. septembra, in sicer 42.860 kg zlata in 90 milijonov v bankovcih. Zlato so odpeljali v štirih vagonih po 10.000 kg. Denar so poslali iz Moskve s posebnim, dobro zastraženim vlakom. Odposlanci nemške državne banke prevzemo transport v neki mali obmejni postaji.

Moskovska državna banka okradena.

Stockholm, 11. septembra. V moskovski državni banki manjka velik znesek. Neki uradnik je izgubil in odnesel mnogo vrednostnih papirjev in čistega zlata.

Hussarek govori.

Dunaj, 11. septembra. Zastopniki nemškega časopisja so bili danes povabljeni pri Hussareku. Med obedom je Hussarek pozdravil svoje goste in rekel med drugim: „Tekom velikih svetovnih dogodkov je pač stopila slika monarhije kot zaveznica Nemčije nekoliko v ozadje. Tako se je zgodilo, da naše države, kar moram žalibog priznati, niso vedno pravino cenili v javnosti. Če ne bi imeli tako mirne vesti, bi se bili morali vašega obiska naravnost bati, kajti kaj se ni o Avstriji vse govorilo! Mi pa vaš obisk odkrito pozdravljamo, ker smo v prijetnem položaju, da vas iznenadimo. Res je, da smo doživeli mnogo poizkusov sčuvanja, toda mirno lahko rečem, da je moč avstrijske misli tako silna, da premagava lahko vse „šlagerje“ in da bo naše zdravo telo samo odstranilo vse strupene snovi iz sebe. Ena taka misel, kakršne sovražniki vedno oznanjajo, je ona o zatiranju narodnostij v Avstriji in o potrebi, da se iste osvobodijo v imenu pravice.

Kakšno pa je to zatiranje? Ali smo se mar posluževali irske politike ali nekdanje caristične, ki je vsak narod ovirala v njegovem razvoju? Dovolite mi, da se sklicujem na sledeče: Ali je kje kakšna država, ki bi v svoji ustavi tako jasno precizirala enakopravnost narodov, kakor je to pri nas § 19 osnovnega zakona? Ta enakopravnost je zavarovana po najvišjem sodišču; to ni prazen papir. Avstrijski narodi so se mogli svobodno razvijati na tej podlagi. Ali nimajo Čehi krasno razvijata šolstva od najnižjih učilnic do najvišjih učilišč in akademij, ki stoje na višku kulture in so popolnoma enakovredne nemškimi?

A tudi za manjše narode skrbi državna uprava. Hočem vam povedati epizodo iz lastne prakse. Hotel sem nekoč sestaviti za parlamentarno sejo mal pregled in primeru med našim laškim šolstvom in onkraj meje. Iz te statistične primere je bilo razvidno, da imajo naši Lahi razmeroma 7 krat toliko srednjih šol kot oni v Italiji, ljudskih šol še mnogo več in da je število analfabetov pri nas nesorazmerno manjše nego v Italiji. (Škoda, da si Hussarek ni napravil slične statistike o slovenskem šolstvu na Koroškem in o nemškem na Kranjskem, op. ur.) Tako se godi pri nas zatiranju narodom! Gotovo se bo naša ustava v bodočnosti še izpremenila in bo še bolj poudarjala narodnostni moment. Ustala pa bosta dva mejnika: Spoštovanje pravic in ustave ogrske krone in varstvo državne enotnosti. Tudi prenovljena Avstrija bo enotna Avstrija. To moram poudarjati kot šef avstrijske vlade.

Zveza z Nemčijo je stvar našega srčnega čuvstvanja. Nemško delo je z Vzhodno marko ustvarilo kulture čin, ki rodi bogate sadove.

Združitev avstrijska z nemštvom bo tudi v bodočnosti rodila bogate sadove in velik kos tega dela mora prevzeti časnkarstvo, kateremu napijam.

Če človek bere ta govor, mora reči dvoje: prvič: der ganze Papa Seidler, drugič pa: ko bi ga ne bil govoril!

Iz domačih listov.

„Slovenec“ prinaša obširno poročilo o zborovanju S. K. S. Z. Sklenjenih je velika vrsta resolucij in predlogov, mnogo tudi takih, ki naj napravljajo pot bodoči jugoslaviji (v kateri pa ne bo S. K. S. Z. gospodaril).

„Slovenski Narod“ ima poročilo o zasedanju finančnega odseka. Pravi, da so postopale opozicijske stranke zelo konciliantno. Oponirala je tudi frakcija Nemcev, in tako so člani finančnega odseka doživeli kuriozno, da je obstajala proti „državnim potrebščinam“ ravno predsednik onih krogov, ki so vedno klicali po visliah za slovanske „velezidajalce“.

V drugem članku razpravlja zagrebški dopisnik o krizi na Hrvaškem. Madžari hočejo rešiti jugoslovansko vprašanje na dva načina: ali dobe Bosno direktno, ali pa jo združijo s Hrvaško, seveda brez Slovencev. Koalicija more zatorej ostati tako dolgo na vladi, dokler ne pride v konflikt z izvedbo teh načrtov. „Koalicija je po svoji koncepciji jugoslovanska stranka. Nastala je iz gibanja za ujedinjenje Hrvatov in Srbov. Vsih danih razmer je pa tudi oportunistična. Odtod njena dvoličnost. Če izgubi koalicija svojo vladno moč, izgubi tudi svoj raison d'être kakor oportunistična, guvernementalna stranka, ki bi se potem postavila na čelo narodne koncentracije. Tega pa se v Pešti in na Dunaju boje.“

„Naprej“ piše o N. S.:

Ali je ustanovitev „Narodnega Sveta“ tak zgodovinski moment, ko naj razredno-zavedno delavstvo sodeluje? Z ozirom na vse okoliščine, ki jih je težko danes napisati, dejali bi odločno: da; ustanovitev N. S. je nekaj takega, kjer socialno demokratična delavska stranka malega, narodno zatiranega naroda lahko sodeluje, pravzaprav: kjer mora sodelovati.

Nato nadaljuje, da more delavstvo zmagati v razrednem boju le z izobraženimi ljudmi; takih imamo pa mi premalo, ker ni dovolj slovenskih šol. Dovolj slovenskih šol pa se da doseči le v sodelovanju z meščanstvom. Zaključuje: Če hočemo zmago socializma, moramo vzgojiti socialiste; vzgoja pa je najboljša v materinem jeziku.

Po domovini.

Iz deželnega predsedstva. Gospod deželni predsednik je odšel zopet na dopust, ki ga je prekinil; radi tega ta mesec ne bo običajnih sprejemov.

Povišanja v armadi „Strefleur“ št. 36 s 7. nov. prinaša celo vrsto povišanj v armadi.

Vojna odlikovanja. Z redom železne krone tretjega razreda za vojno dekoracijo in meči sta odlikovana stotnika Karol Pečnik bos.-herc. 2. in Gvidon Ipavic art. p. 106.

Odpust starejših letnikov. Sedaj se vrši odpust letnika 1868. Vojaška uprava je izdala novo naredbo, da mora biti odpust 50letnih končan s 15. septembrom, za kar so posamezni oddelni poveljniki osebno odgovorni. Te dni se na to prične odpust 49letnih, ki mora biti končan do konca tega leta.

Iz sodne službe. Justični minister je imenoval sodnika dr. Vladimira Golia v Radovljici za okrožnega istotam.

Iz poštne službe. Začasno vpokojeni poštni oficijal Ivan Kranjc je reaktiviran in dodeljen glavnemu poštnemu uradu v Mariboru.

Tuje uradništvo. Notar dr. H. Winkler je premeščen iz Slov. Gradca v Brežice.

Konec poletnega časa. Poletni čas se konča 16. sept. ob 3. uri zjutraj. Kazalci vseh javnih ur se pomaknejo ta čas nazaj na 2. uro. S tem se začne zopet normalni čas.

Zrebanje razredne loterije. 100.000 K je zadela št. 18.439, 60.000 K št. 104.028, po 10.000 K sta zadeli št. 16.508 in 73.931.

Slovenska Matica. Pisarna Slovenske Matice prosi, naj vsi tisti gospodje poverjeniki, ki do sedaj še niso pobrali udnine, to nemudoma store in pošljejo Matici imenike in članarino. Iz krajev, kjer še nima Slovenska Matica poverjenika, naj se oglasi kak rodoljub ali rodoljubkinja, ki bi bila pripravljena, ta naši kulturi potrebni posel izvršiti.

Ciklus petih slovenskih slik. V stremiljenju nuditi lepe in dobre umetniške reprodukcije originalov domačih umetnikov ter oprta na simpatije zavedne slovenske javnosti, založila je Umetniška propaganda v Ljubljani „Ciklus petih slovenskih slik“ po originalih akad. slikarja Fr. Klemenčiča in Henrike Šantlove. Te v krasnem barvotisku in prikupljivem formatu 24x30 cm izvršene slike, se gotovo splošno priljubijo in pripomorejo, da postanejo naši domovi res pravi slovenski domovi. Prvotiski teh slik, ki v kratkem izidejo, so razstavljeni v izložbi „Umetniške propagande“ v Sodni ulici št. 5. Prospekti so na razpolago.

Na c. kr. državni obrtni šoli v Ljubljani se vrši vpisovanje dne 16. in 17. septembra. V sredo, dne 18. t. m. ob 8. uri zjutraj se prične sprejemni izpiti v višjo obrtno šolo. Letos bodo otvorjeni naslednji oddelki: Višja stavbna šola, višja meh.-teh. šola, strokovna šola za lesno in kameneno kiparstvo, javna risarska in modelirska šola, ženska obrtna šola. Ostali oddelki zavoda ostanejo za zdaj še zaprti. Vhod v šolske prostore in do ravateljske pisarne je od 16. t. m. dalje zopet pri glavnih vratih na Nadvojvoda Evgena cesti.

Čevljarska zadruga v Ljubljani vabi gg. člane iz Ljubljane in okolice, kakor tudi posamezne zastopnike čevljarskih zadrug na Kranjskem na sestanek, kateri se vrši v nedeljo, dne 15. t. m. točno ob 2. uri popoldne pri Mraku, Rimska cesta 4. Gre za ustanovitev „Deželne zveze čevljarskih zadrug“.

Eksportno in importno delniško društvo je bilo 31. avgusta ustanovljeno v Zagrebu. Glavnica znaša 4 milijone kron. Delnice je prevzelo 18 domačih denarnih zavodov, med njimi Ljubljanska kreditna in Jadranska banka. Za

predsednika je izvoljen zagrebški župan dr. Srkulj. Glavna naloga novega delniškega društva bo, da organizira izvoz in uvoz blaga. V to svrhu se osnuje v Zagrebu centralno skladišče in se organizirajo posamezni blagovni oddelki. V vseh slovenskih trgovskih središčih nastavi društvo svoje zastopnike ter prične ustanovljati podružnice. Po vojni naj se podružnice ustanovijo tudi v inozemstvu. Posebna pomena bo tudi, da si društvo pridobi natančen pregled tržnih razmer v tuji in inozemstvu. Mislijo bo tudi na izdajo posebnega trgovsko-političnega lista.

Omejitev ustanovitev družb z omejeno zavezo. Avstrijsko finančno ministerstvo je objavilo v državnem zakoniku od 5. sept. t. l. odredbo, s katero se uvede koncesijska zložnost za ustanovitev družb z omejeno zavezo ter za povišanje osnovne glavnice. Do sedaj je zadostovalo, da so ustanovitelji družb z o. z. prijavili, da se ustanovi taka družba in vlada je sprejela to na znanje. Sedaj pa bo od vlade odvisno, ali dovoli ustanovitev. Isto pravilo velja tudi glede povišanja osnovne glavnice.

Velika sodna razprava proti karlovškemu trgovcu Nik. Makaru in tovarišem se je pričela pred zagrebškim sodiščem 9. t. m. Makar je obtožen, da je s potvorenimi izvoznici spravljal mast preko Metlike v Avstrijo.

Izkaznice za kadilce in razdelitev tobaka na deželi. Radi izrednih tehniških težkoč se je zakasnila izdaja izkaznic za kadilce in razdelitev tobaka za prve štiri tedne, t. j. za čas od 5. avg. do 1. sept. 1918, ko bi morali dobivati kadilci na deželi tobak že na izkaznice; to se zgodi šele koncem prihodnjega tedna. Podrobnosti razdelitve se pravočasno objavijo. — Druga oddaja tobaka na deželi bo tik po prvi; tretja pa bo že redno.

Poštna nakaznica z najvišjimi zneski v inozemstvo. Do nadaljnjega je pošta določila najvišje denarne zneske, ki se smejo nakazati v inozemstvo, i. s.: v Bulgarijo 400 levov, na Dansko, Švedsko in Norveško 150 k, v Nemčijo, generalna guvernmaja Belgija in Varšava in poštno ozemlje višjega poveljnika Ost (Ob Ost) 300 M, na Nizozemsko 100 goldinarjev, v Švico in Luksemburg 200 frankov, v Turčijo 1000 piastrov. Poštna povzeta in poštni nalogi v inozemstvo so ustavljeni. Danes še oddane pošiljke po povzetju in poštna naloga iz inozemstva poštni uradi še upoštevajo.

Prenaredbe v poštnem prometu. Generalno poštno ravnateljstvo je izvedlo korenito reformo notranje službe poštne sekcije 3 o trgovinskem ministru, s čimer se bistveno pospeši vse delo v poštni, brzojavni in telefonski službi. Novi poslovni red odpravlja velike pisarije. Kot največji oddelki poštne sekcije se ustanovlja in uredi poštna letalska služba. Kar največja pospešitev notranjega poslovanja se izvede pri vseh dvanajstih poštinih ravnateljstvih Avstrije. Vsako delo naj se izvrši v čim krajšem času. „Zabeležke“ odpadejo. — Ta remedura je umestna posebno zdaj, ko dela pošta radi vojnih razmer z veliko zamudo. Le na dan z reformami, pa povsod!

Za zimo ne bo premoga. S premogom nazadujemo v Avstriji. Statistika ministarstva za javna dela izkazuje v juliju 12 milijonov (—528.551) črnega in 17 milijonov (—1.614.866) metrskih stotov rjavega premoga. Prvo polovico leta je znašala produkcija 85,8 milijonov (—95 milj.) črnega in 120,3 milijonov (—26 milj.) metrskih stotov rjavega premoga. Torej je nazadovala produkcija premoga za več kot 12 milijonov metrskih stotov.

Kupujte rodno grudo! Posednika Anton in Marija Ferk iz Cirkovec pri Pragerskem sta kupila na Zgornji Polskavi od zakonskih Smonig gostilno s posestvom za 80.000 K. Gostilna kjer se nahaja tudi pošta, je bila že od pamtveka v tujih rokah in je imela nemška Šturmaka celo predkupno pravico vknjiženo. Za delovanje Šturmaka je značilno, da sta zakonska Smonig zatrjevala, da jima o tej vknjižbi sploh ni bilo nič znano. Nemštvu po Spodnjem Stajerskem se dosledno rahlja. — V notarski pisarni v Kamniku se vrši dne 16. t. m. dopoldne ob 9. uri dražba posestva Lujtze Praschniker iz Mekin pri Kamniku, dosedaj nemška last.

Slovenski nakupi v Gradcu. G. Josip Stelzer bivši hotelir pri „Belem volu“ v Celju je kupil veliko Kapusovo gostilno na Lendplatzu v Gradcu za 260.000 K. — Ker se nakupi v Gradcu z naše strani zelo množijo, bi vendar vprašali, dali je to dobro premišljeno na vse strani. Mislimo, da je na slovenskem ozemlju in na narodni meji dovolj za nakup ugodnih objektov, ki jih treba narodu zasigurati. Dvomimo, da bi bili nakupi v Gradcu kdo ve kako ugodni. Nemci so že tako praktični gospodarji, da ne prodajajo, če bi jim sicer kazalo. Škoda, da se podjetni naši ljudje sele v tujino.

Dobrnške toplice. Naše toplice so za tujce vsled velikega pomanjkanja živeža zaprte že par let. Toda vkljub temu ne manjka tujcev, ki niso na Dobrni vsled toplice, temveč zato, da hodijo z malo hiše do hiše in kupujejo za naravnost strašne cene, razna živila, žito, jajca, mast itd., ali pa jih zamenjavajo za blago in tobak. Brezskrbno so odpošiljali zabočke po pošti, celi vozovi se vozijo v Celje na postajo. Najlepše pri temu je pa še dejstvo, da se nahajajo tudi med domačini ljudje, ki kupujejo v okolici Dobrne blago, ga odpošiljajo in delajo domačinom draginjo, ki preseže že ono v mestih. Treba bo proti nemškutarjem kaj ukreniti, kakor na primer ob Vrbskem jezeru proti tujcem.

Kruh z Ukrajine. Mariborska „Straža“ piše: Vojak-dopustnik je prinesel kruh iz „obljubljene dežele“, da nam pokaže, kaj nas čaka, če verjamemo obljubam bivšega zunajnega ministra — praznobesednega grofa Czernina — in vsenemških širokoustnežev, in bi se zanašali na krušno pomoč iz Ukrajine. Kruh je podoben bolj konjskim odpadkom nego kruhu. Kdor ne verjame si ga lahko ogleda v uredništvu „Straže“....

Cenejši kruh z reveže. C. kr. urad za ljudsko prehrano je dal c. kr. deželni vladi na Koroškem na razpolago kredit za kruh po nižji ceni. Na kruh glaseče se odrezke nakaznic bodo vse krušne prodajalne sprejemale namesto denar-

ja in jih bo c. kr. dež. vlada plačala kakor druge odrezke nakaznic za živila.

Nemška navtična šola v Trstu se otvori še tekom septembra. — Kandidate so morda že zbornali.

Kdo je barbar? Odprite „Fremdwörterbuch“ prof. dr. Bödgerja v Lipskem in čitate: „Barbar“, griechisch barbaros ursprünglich ein Nichtgriecher oder Nichttrömer, Ausländer bei den Deutschen besonders Slave; roher, grausamer, wilder Mensch, Unmesch“ (barbaros, Negr ali Nerimljan, tujec, pri Nemcih posebno Slovan, divji, okrutni, surov človek, nečlovek).

Vlom. V papirno skladišče tvrdke Maks Tenze v Trstu so se splazili po noči tatovi in vlomili v blagajno ter ukradli 60.000 K v gotovini. — Vrečice s cekini pa niso opazili.

Konjak so ukradli. Neznani zlikovci so vdrl v zalogo likerjev Baker & Co v Barkovljah in odnesli 200 litrov konjaka v vrednosti 8000 K.

Ruski ujetniki odpoklicani s kmetov. Poljedelci se pritožujejo, ker so bili zadnje dni neudno odpoklicani ruski vojni ujetniki v taborišča. To se bo občutno poznalo pri kmečkem delu, ker manjka že itak preveč delavcev in drugih ni mogoče dobiti. — Ujetnike bodo polagoma izmenjali. Za vsak transport, ki se vrne v Rusijo, dobimo iz Rusije enako število naših ujetnikov. Vsaj tako je bilo sklenjeno.

Don Kišot o postavah. Don Kišot piše Sancho Pansi: „Ne delaj mnogo zakonov, in če jih narediš, skrb, da bodo dobri, in predvsem, da jih bodo ljudje spoštovali ter izpolnjevali; kajti z zakoni, ki jih ne spoštujejo, je ravnatoko, kot bi jih ne bilo, še nasprotno, celo svedočijo, da knez, ki jih je znal in mogel postaviti, nima tudi moči, skrbeti za njih upoštevanje. Z zakoni pa, ki naj bodo samo za strašilo, in ki se ne izvajajo, je ravnatoko kot s klado, kraljem rib, ki jih je začetkom strašila, sčasoma pa so se norčevale iz nje in skakljaje po nji.“ — (Iz: Cervantes, „Don Quijote de la Mancha“, 2. del 51. poglavje.)

Drobiž.

Kruh iz Ukrajine.

Dunaj, 10. septembra. Iz Ukrajine prihajajo po žetvi bolj prijazni glasovi. Po podatkih ukrajinske vlade je računati z možnostjo, da bi Ukrajina poslala osrednjim državam skupno poldrugi milijon ton žita. Seveda se je pri tem treba posvetovati o transportiranju. (Stara pesem. Op. ured.)

Zavarovanje življenja vojakov.

Bern, 10. septembra. Iz New Yorka javljajo: Zakladni minister poroča, da je bilo sklenjeno nad 30 milijard dolarjev državnega zavarovanja v prid vojakom in njih rodbinam. Število ponudb znaša 3.400.000. Vsi vojniki brez razlike se zavarujejo za najvišjo vsoto 10.000 dolarjev.

Novi kitajski predsednik.

Dunaj, 10. septembra. Kitajska legacija v Haagu javlja, da je narodni zbor volil enoglasno bivšega predsednika ministrskega sveta Ču-je-Cenga predsednikom Kitajske republike.

Novo imenovani predsednik je najbolj zmogljivi zastopnik stare cesarske birokracije. Že pod Mandžurci je igral najvažnejšo vlogo. Na polju zunanje politike je stopil v ospredje kot podkralj Mandžurije za časa rusko-japonske vojne, ko je z velikim taktom obravnaval japonsko-kitajske zadeve. Ko so bili Mandžurci odstopili od prestola, je bil Ču-je-Ceng imenovan za jeroba cesarjevičev. Z Juanšikajem ga je vezalo prijateljstvo.

Obsedno stanje na Japonskem.

Bazel, 10. septembra. Pariški „Herald“ javlja iz Tokija, da so zavoljo nemirov radi riževe letine na Japonskem proglasili obsedno stanje tudi na otokih.

Poljsko ministrtvo.

Varšava, 11. septembra. Varšavski listi pišejo o možnosti kabineta Kucharzewskega. Glasom „Kurjera Warszawskiego“ trde krogi, ki so blizu Kucharzewskega, da je on pripravljen prevzeti predsedstvo v novem kabinetu.

Volilna pravica na Nemškem.

Berolin, 11. septembra. Grof Hertling se je dolgo razgovarjal s propagatorji volilne pravice dr. Friedbergom in Drewsom. Izjavil je, da so raztrošene besede, da je gosposka zbornica volilni pravici naklonjena. Res pa je, da je gosposka zbornica za kompromis, ki za social. demokrate ni sprejemljiv. Socialisti so objavili proglas, ki se energično zavaruje proti vračevanju s strani gosposke zbornice in zahtevajo takojšnje sklicanje državnega zbora.

Preskrba industrijalnega delavstva.

Dunaj, 11. septembra. Merodajni krogi industrije se ukvarjajo z akcijo nabave obleke, čevljev in perila za delavstvo.

Nesreča na železnici.

Schneidemühl, 11. septembra. Davi je zavozil tik pred kolodvorom otroški posebni vlak v tovorni vlak ker je prevozil znamenje za stati. Eden sprevodnik, eden popotnik in 33 otrok je ubitih, ena ženska in 15 otrok lahko ranjenih in 2 otroka težko.

Zastrupljenja z gobami.

Praga, 11. septembra. Tukaj je obolelo vsled zavžitja neke gobove juhe nad 250 oseb.

Liberalizem v samostanu.

Veliki Varadn, 11. septembra. Velik del sester uršulinskega samostana je zapustil samostan, ker je nova opatica, ki je bila premeščena sem iz Požuna, da napravi red, uvedla redovno strogo. Dosedanja opatica sestra Filomena je pustila, da se je v samostanu razpel liberalen duh, dočim uvaja sedaj sestra Erika strog red. Nekaj sester si je poiskalo mesta na posvetnih šolah.

Državni zbor.

Davek na premog in sladkor.

Dunaj, 11. septembra. Finančni odsek se je začel danes posvetovati o predlogi o davku na vino in je sprejel davek na porabo sladkorja. Za predloge so glasovali Nemci, krščanski socialci, Poljaki in zastopniki Romunov in Italijanov, proti pa socialni demokrati in slovanske stranke, ki pa so bile radi odsotnosti neketernikov oslabljene.

Predlog poslanca Sieglja, naj se pozove vlada, da monopolizira veliko trgovino s sladkorjem, premogom, železom, spiritom in žitom je, bil sprejet.

Dunaj, 11. septembra. Finančni odsek je sprejel davek na premog z 20 proti 17 glasom in z 21 proti 16 glasovom davek na porabo sladkorja. Sprejetih je bilo tudi več resolucij, katere so stavili poslanci Miklas, Steinwender in Maštalka.

Komisija za vojno gospodarstvo.

Dunaj, 11. sept. Komisija za vojno gospodarstvo je imela danes sejo, v kateri so se posvetovali o poslovanju centrale za kože in usnje o nabavi usnja in čevljev. Centralo so dolžili velikega nerada. Vlada je izjavila, da treba odpraviti nedostatke.

Sklicanje zbornice.

Dunaj 11. septembra. V parlamentarnih krogih govore, da bo z ozirom na hitro delo v finančnem odseku že prihodnje dni sklicana zbornica.

Širom sveta.

Škofovsko čast je podelil papež Benedikt XV. dvornemu župniku dr. Ernestu Seidlu. Kanonični proces bodo izvedli 14. t. m. v apostolski nunciaturi na Dunaju; kmalu potem ga bodo posvetili v škofa. Dr. Ernst Seidl je bil rojen leta 1872., v duhovnika je bil posvečen leta 1895.

Tantijeme za slovanske in poljske dramatike. Uprava krakovskega mestnega gledališča je sklenila izplačati vsem slovanskim dramskim pisateljem, kojih dela se upirajo na mestnem gledališču v Krakovu, iste tantijeme kot poljskim dramatikom.

Jeruzalem dobil vodovod. Mesto Jeruzalem ni dosedaj imelo nobenega vodovoda, ki bi zagotavljal prebivalstvo z zdravim pitno vodo, marveč so imeli samo deževnico, katero so zbirali v raznih cisternah. Sedanji gospodarji Jeruzalema, Angleži, so pa kmalu po zavzetju tega mesta začeli graditi vodovod, ki bi naj v zadostni meri preskrboval Jeruzalem z zdravim in dobro pitno vodo. Novi vodovod zalaga vse mestne dele z dobro vodo.

Med dunajskimi zdravniki vedno več židov. Med v avgustu priglašeni zdravniki na Dunaju je 8 židov.

Belo pečivo je na Saškem zopet dovoljeno. Komad po 90 gramov stane 7 pfenigov.

Vagon sladkorja okraden. Na državni kolodvor v Pragi je došel vagon, v katerem bi moral biti sladkor. Ko pa so voz odprli, je bil prazen. Ves sladkor je bil ukraden. Več oseb so zaprli.

Židje v Ameriki. Najvišje sodišče v Združenih državah je razsodilo, naj se ne smatra nemški žid za Nemca, temveč za pravega juda, s čimer so priznale Združene države jude za narod.

Plaz skalovja. Iz Sovodnja na Koroškem se poroča, da se je utrgal nad državno cesto med Špitalom in Sovodnjem plaz skalovja, ki je zasul do 4000 m³ ceste. Dokler ne bo odstranjen material, se vrši promet po stari cesti.

Vojaški domovi. Dunajski mestni svet je dovolil za ustanovitev vojaških domov 20 milijonov kron. Dalje je odobril za preskrbo stavbnega materiala in stavbnih sestavin kredit 15 milijonov kron.

Kuga? V Toulonu je dobilo veliko mornarjev na pristaniških vojnih in trgovskih ladjah menda kužno bolezen.

Inženirska zbornica na Ogrskem. Ogrsko trgovsko ministrtvo je dogotovilo zakonski osnutek v inženirski zbornici. V seznam inženirjev bodo vpisane samo osebe, ki res vršijo inženirsko prakso in pa inženirji, ki so v javnih službah.

Zavornica in damski klobuk. Nedavno se je zgodil na progi Budimpešta—Veliki Varadin sledeči slučaj. Brzovlak, ki je vozil s polno paro, je naenkrat obstal z močnim sunkom. Med potniki je našlo veliko razburjenje, ker so mislili, da se je pripetila kaka nesreča. Kmalu pa se je dognalo, da je neka dama v I. razredu potegnila zavornico, ker ji je padel klobuk skozi okno. Skočila je iz voza in je še našla klobuk. Ni se obotavljala plačati 100 K kazni, ker je bila še vedno za 300 K na dobičku; kajti klobuk jo je stal 400 K.

Čilenski roparji. Kakih 300 čilenskih banditov je prekoračilo argentinsko mejo in opustošilo nekaj vasi. Čilenska vlada je poslala proti mestu Santa Cruz čete, ki bodo roparje zasledovale. Ves promet so roparji ustavili.

Izbojšanje brezžičnega brzojavljenja. Doslej smo se mogli sporazumeti z brezžičnim brzojavljenjem (brzojavljenje z iskrami) na daljavo 8000 km (od Washingtona do Hawaja). Sedaj pa poročajo, da so napravili mnogo novih postaj za brezžično brzojavljenje ter da se lahko telegrafira tako na daljavo 19.300 km.

Ali ste že pridobili novega naročnika Novicam?